

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžo/55/2016
Identifikačné číslo spisu: 7015200906
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7015200906.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci navrhovateľa: M. N., bytom V. XX, G. proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, Kancelária Košice, Moyzesova 18, Košice, o preskúmanie rozhodnutia odporcu zo dňa 12.06.2015 sp. zn. 6994/2015-KaKE, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č.k. 2Sp/39/2015-23 zo dňa 16. februára 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č.k. 2Sp/39/2015-23 zo dňa 16. februára 2016 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu zo dňa 12.06.2015, sp. zn. 6994/2015-KaKE z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach rozsudkom č.k. 2Sp/39/2015-23 zo dňa 16. februára 2016 potvrdil rozhodnutie odporcu - Centra právnej pomoci, Kancelária Košice, sp. zn. 6994/2015-KaKE zo dňa 12.06.2015. Účastníkom náhradu trov konania nepriznal a zároveň zaviazal navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 35,- Eur.

Krajský súd zákonosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núde a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z. (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z.z.“), citujúc právnu úpravu právnej normy § 6 ods. 1, 2, § 6a ods. 1 a s § 8 uvedeného zákona v súlade s ustanoveniami zákona č. 99/1963 Zb Občianskeho súdneho poriadku, § 244 ods. 2, 3 § 248 v spojení s § 60 ods. 1 zák.č. 563/2009 Z.z.

daňový poriadok, postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, upravujúcej rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov a dospel k záveru, že žalovaný správny orgán rozhodol správne v súlade so zákonom, keďže vo veci navrhovateľa mal preukázané, že navrhovateľ nespĺnil podmienky na priznanie nároku na právnu pomoc.

Krajský súd z administratívneho spisu zistil, že navrhovateľ žiadosťou doručenou odporcovi dňa 15.05.2015 požiadal o poskytnutie právnej pomoci v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Mesta Košice zo dňa 14.07.2014 sp. zn. B/2014/225766/00204062/7. Týmto rozhodnutím Mesto Košice ako správca dane podľa § 4 ods. 1 Daňového poriadku vydal rozhodnutie v konaní o námietke zaujatosti zamestnanca správcu dane JUDr. A. L. v daňovom konaní. Správca dane námietke zaujatosti podľa § 60 ods. 6 zákona č. 563/2009 Z. z. nevyhovel. Z obsahu tohto rozhodnutia vyplynulo, že navrhovateľ namietal postup zamestnanca daňového úradu, ktorý zastavil daňové konanie po tom, čo navrhovateľ nedoplnil odvolanie na výzvu zamestnanca daňového úradu, ktorý ho vo výzve zároveň poučil aj o následkoch nedoplnenia odvolania v stanovenej lehote. K žiadosti bola predložená námietka navrhovateľa zo dňa 07.07.2014, oznámenie Mesta Košice z 19.06.2014 o zastavení daňového konania, žaloba podaná na Krajský súd v Košiciach na preskúmanie rozhodnutia zo 14.07.2014, sp. zn. B/2014/225766/00204062/7.

Z oznámenia Mesta Košice dňa 19.06.2014, č. B/2014/226089/00200532/6, vyplynulo, že Mesto Košice vyrubilo navrhovateľovi miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady za rok 2014. Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ odvolanie s tým, že svoje odvolanie doplní. Doplnenie odvolania podľa § 72 ods. 3 Daňového poriadku možno doplniť len do uplynutia lehoty, do ktorej možno podať odvolanie, preto daňový úrad list navrhovateľa z 28.04.2014 nemohol považovať za doplnenie odvolania, pretože lehota na doplnenie odvolania uplynula 25.03.2014. Správca dane vyzval navrhovateľa v zmysle § 72 ods. 5 Daňového poriadku na doplnenie odvolania, ktorej navrhovateľ nevyhovel.

Odporca napadnutým rozhodnutím podľa ustanovenia § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci v právnej veci „o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správcu dane v daňovom konaní“. V odôvodnení rozhodnutia odporca konštatoval, že navrhovateľ požiadal o poskytnutie právnej pomoci v konaní o preskúmanie právoplatného rozhodnutia Mesta Košice zo dňa 14.07.2014, č. B/2014/225766/00204062, ktorým Mesto Košice ako správca dane v konaní o námietke zaujatosti rozhodlo tak, že námietke navrhovateľa zo dňa 07.07.2014, ktorou navrhovateľ namietal zaujatosť zamestnanca správcu dane JUDr. A. L., v daňovom konaní nevyhovel. Odporca mal na základe priložených listinných dokladov za preukázané, že navrhovateľ nespĺňa podmienku, že spor nie je zrejme bezúspešný, ktorá je nevyhnutným predpokladom na poskytnutie právnej pomoci v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z.. Nesplnenie hoci len jednej z podmienok pre priznanie nároku na právnu pomoc má za následok negatívne rozhodnutie o poskytnutí právnej pomoci.

Krajský súd prejednal vec na pojednávaní v súlade s § 250q Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. ďalej len „O.s.p.“), pri preskúmaní zákonnosti napadnutého rozhodnutia sa oboznámil s obsahom správneho spisu, pričom po preskúmaní napadnutého rozhodnutia z dôvodov namietaných v opravnom prostriedku navrhovateľa dospel k záveru, že z týchto dôvodov je napadnuté rozhodnutie v súlade so zákonom, a návrhu navrhovateľa preto nie je možné vyhovieť. Konštatoval, že rozhodnutie, ktoré navrhovateľ napadol žalobou na súde, nie je rozhodnutím, ktoré zakladá, mení alebo zrušuje oprávnenia a povinnosti fyzickej osoby, a ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej. V danom prípade vo veci samej bolo rozhodnuté rozhodnutím Mesta Košice zo dňa 07.02.2014 č. B/2014/226089/B/2014/00069066/28, ktorým bol navrhovateľovi vyrubený miestny poplatok v spojení s oznámením Mesta Košice z 19.06.2014, č. B/2014/22686089/00200532/6, pretože týmito rozhodnutiami boli dotknuté práva a povinnosti navrhovateľa.

Krajský súd poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu SR, z ktorej vyplynulo, že rozhodnutie o tom, či

zamestnanec orgánu verejnej správy je vylúčený z prejednávania a rozhodovania v určitej veci, je vždy rozhodnutím procesným. Preto rozhodnutie správneho orgánu o vylúčení pracovníka je rozhodnutím, ktorým sa iba upravuje vedenie konania, a ktoré nie je preskúmateľné samostatnou žalobou v správnom súdnictve. Takéto rozhodnutie musí predchádzať rozhodnutiu vo veci samej, aby prípadné vady konania spôsobené nesprávnou aplikáciou príslušných právnych predpisov bolo možné namietat' v konaní o žalobe proti meritórnemu rozhodnutiu (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR č. 5SŽ/2/2010, 3SŽ/62/2007, 3SŽ/77/2008).

Podľa názoru krajského súdu odporca správne právne posúdil vec, v ktorej navrhovateľ žiadal o poskytnutie právnej pomoci ako takú, ktorá je zrejme bezúspešným uplatňovaním práva. Konštatoval, že súd v správnom súdnictve samostatne procesné rozhodnutia nepreskúmava, preto odporca neporušil zákon, keď z dôvodu zrejmej bezúspešnosti nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci.

2.

Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie, ktorého vady boli na základe výzvy najvyššieho súdu zo dňa 1. decembra 2017 odstránené. Navrhoval, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach, č.k. 2Sp/39/2015-23 zo dňa 16. februára 2016 zrušil v plnom rozsahu ako nezákonný a vec bola vrátená späť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, že následne bude rozhodnutie odporcu č. 6994/2015-KaKE, zo dňa 12.06.2015 zrušené v plnom rozsahu s tým, že bude navrhovateľovi priznaná právna pomoc pre konanie vedené na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 6S/114/2014.

V dôvodoch odvolania navrhovateľ namietal, že rozhodnutie krajského súdu nevychádzalo z dostatočne zisteného stavu prejednávanej právnej veci a následkom toho nevychádzalo ani zo správneho právneho posúdenia tejto veci, teda, že v jeho prípade ide svojim spôsobom o kolíziu právneho názoru odprezentovaného v uznesení Krajského súdu v Košiciach vedeného pod sp. zn. 6S/114/2014-34 zo dňa 18.02.2015 v uznesení ktorom, teda na jednej strane, ako žalobca v právnej veci vedenej pod sp. zn. 6S/114/2014 je plne spôsobilý na oslobodenie od súdnych poplatkov, a to z dôvodu, že v prípade podania žaloby zo dňa 23.09.2014 nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, kde naproti tomu, v odvolaní napadnutom rozhodnutí je spôsobilý na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 35,- Eur. Navrhovateľ poukázal na to, že predmetom celého súdneho konania vedeného pod sp. zn. 2Sp/39/2015 bolo, že navrhovateľ ako osoba v hmotnej núdzi sa prostredníctvom svojho podania doručeného Krajskému súdu v Košiciach pod názvom „Oprava a doplnenie môjho podania podaného dňa 23.09.2014 pod názvom Žaloba v zmysle ust. § 249 O.s.p. na začatie konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správcu dane v daňovom konaní“, sa domáhal priznania oslobodenia od súdnych poplatkov a o pridelenie právneho zástupcu v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 6S/114/2014. Krajský súd v Košiciach uznesením č.k. 6S/114/2014-34 zo dňa 18.02.2015 priznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov, a to v celom rozsahu a zároveň zaslal žalobcovi tlačivo „Žiadosť o poskytnutie právnej pomoci“, ktoré navrhovateľom vyplnené zaslal príslušnému orgánu na rozhodnutie o priznaní, resp. nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, čoho dôsledkom bolo vydanie odvolaním napadnutého rozhodnutia odporcu č. 6994/2015-KaKE zo dňa 12.06.2015, ktorým nebol navrhovateľovi priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci.

3.

Odporca v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa uviedol, že sa plne stotožňuje s vysloveným právnym názorom krajského súdu, ktorý považuje za zákonný a vecne správny a odvolanie navrhovateľa preto považuje za nedôvodné. Navrhoval preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť.

4.

Podľa § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, účinný od 01.07.2016, konania

podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok - ďalej len „S.s.p.“) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach podaného odvolania navrhovateľa (§ 246c ods. 1 prvá veta O.s.p. a § 212 ods. 1 O.s.p. a § 492 ods. 2 S.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p., § 492 ods. 2 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p. a s § 492 ods. 2 S.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým krajský súd odvolaním napadnuté rozhodnutie žalovaného č. sp.zn. 6994/2015-KaKE zo dňa 12. júna 2015 potvrdil.

Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ako aj konanie mu predchádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so zásadnými námietkami navrhovateľa uvedenými v jeho opravnom prostriedku, a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Predmetom preskúmovacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovaného správneho orgánu - odporcu sp. zn. 6994/2015-KaKE zo dňa 12. júna 2015, ktorým navrhovateľovi nebol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z..

Z obsahu súdneho a administratívneho spisu najvyšší súd zistil, že Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 6S/114/2014 v právnej veci žalobcu M. N. proti Mestu Košice, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia č. B/2014/225766/00204062/7 zo dňa 14.07.2014, predložil odporcovi žalobcom vyplnenú žiadosť o poskytnutie právnej pomoci vrátane príloh, a to na základe jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu z dôvodu jeho majetkovej situácie. Z obsahu podanej žiadosti bolo zrejmé, že navrhovateľ žiadal o právnu pomoc zastupovanie v rámci prebiehajúceho súdneho konania vedeného na Krajskom súde v Košiciach sp. zn. 6S/114/2014. Odporca svojim rozhodnutím sp. zn. 6994/2015-KaKE zo dňa 12.06.2015 nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu, že žiadateľ nespĺňal podmienku, že spor je zrejme bezúspešný. Z odôvodnenia rozhodnutia bolo zrejmé, že odporca pri formulovaní svojho názoru vychádzal z toho, že žiadateľ podal žiadosť o poskytnutie právnej pomoci v konaní o preskúmanie právoplatného rozhodnutia Mesta Košice č. B/2014/225766/00204062 zo dňa 14.07.2014, ktorým mesto Košice ako správca dane v konaní o námietke zaujatosti rozhodlo tak, že námietke žiadateľa zo dňa 07.07.2014, ktorou žiadateľ namietal zaujatosť zamestnanca správcu dane JUDr. A. L. v daňovom konaní nevyhovelo. Odporca skonštatoval, že rozhodnutie správneho orgánu o tom, či je zamestnanec vylúčený z prejednávania a rozhodovania určitej právnej veci je v zmysle uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 17.03.2010, sp. zn. 5SŽ/2/2010, vždy rozhodnutím procesným a takéto rozhodnutie nie je preskúmateľné samostatnou žalobou v správnom súdnictve.

Spornou skutočnosťou v prejednávanej veci je otázka posúdenia, či vo veci, v ktorej sa navrhovateľ prostredníctvom súdu obrátil na Centrum so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci, možno konštatovať zrejmu bezúspešnosť (§ 8 zákona č. 327/2005 Z. z.), ktorá by vylučovala navrhovateľa z poskytnutia právnej pomoci poskytovanej odporcom podľa zákona č. 327/2005 Z. z..

Odvolací súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že súd v procese súdneho prieskumu nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o opravných

prostriedkoch proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§§ 250 1 a nasl. O.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v opravnom prostriedku, ktorými navrhovateľ namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 O.s.p.).

Pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúvanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 O.s.p.).

Účelom zákona č. 327/2005 Z.z. je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, v azylových veciach alebo v konaní o administratívnom vyhostení podľa osobitného predpisu a prispieť k predchádzaniu vzniku právnych sporov (§ 1).

Zákon č. 327/2005 Z.z. ustanovuje podmienky poskytovania právnej pomoci, postup fyzických osôb a príslušných orgánov v konaní o nároku na priznanie právnej pomoci a inštitucionálne zabezpečenie poskytovania právnej pomoci (§ 2).

Centrum právnej pomoci je štátna rozpočtová organizácia, ktorá poskytuje právnu pomoc podľa zákona č. 327/2005 Z. z. svojimi zamestnancami, určenými advokátmi a mediátormi (§ 5 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.). Centrum právnej pomoci, podobne ako predtým všeobecné súdy, skúma každú žiadosť žiadateľa a vyhodnocuje ju z hľadiska splnenia podmienok podľa zákona č. 327/2005 Z. z., osobitne podmienok podľa § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.. Zákon zároveň ustanovuje kritériá pre posudzovanie splnenia ním ustanovených požiadaviek (§ 6 až § 8 zákona č. 327/2005 Z. z.).

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

- a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom 2) a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
- b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy 5) okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch.

Podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z. z., pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihliadne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

V prvom rade je potrebné uviesť, že pojem zrejmej bezúspešnosti v spore bol v našom právnom poriadku pôvodne obsiahnutý len v ust. § 138 ods. 1 O.s.p. v súvislosti s posudzovaním žiadosti účastníka konania o oslobodení od platenia súdnych poplatkov, keď O.s.p. pre priznanie oslobodenia od

platenia súdnych poplatkov vylučuje zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Občiansky súdny poriadok však konkrétne neupravoval, čo je potrebné pod týmto pojmom rozumieť. Zákon č. 327/2005 Z. z. príkladom uvádza, na čo je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže jednou z podmienok pre priznanie tohto nároku je, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Pri aplikácii § 138 O.s.p. všeobecné súdy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť ide najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené.

Odhládnuv od vyššie uvedeného aj zákonodarca v dôvodovej správe k zák. č. 327/2005 Z.z. uviedol, že pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihliada len na formálne preskúmanie odôvodnenosti návrhu žiadateľa. Keďže by však nebolo žiadúce, aby zodpovedný orgán prejedikoval možný výsledok sporu z vecnej stránky, a tým zasahoval do právomoci súdu, zamietnutie žiadosti o poskytnutie právnej pomoci z tohto dôvodu bude prijateľné iba v zrejmych prípadoch, napr. uplynutie prekluzívnej lehoty.

Vychádzajúc z účelu a zmyslu zákona č. 327/2005 Z.z., ktorým zákonodarca sledoval vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, centrum právnej pomoci, do právomoci ktorého zákonodarca zveril právomoc rozhodovať o žiadosti žiadateľov na poskytnutie právnej pomoci, je povinné si zaobstarať relevantné podklady pre vydanie rozhodnutia, postupom v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy v spojení s § 32 ods. 1 správneho poriadku, zistiť skutočný stav v prejednávanej veci tak, aby v súlade s čl. 1 ústavy bola zistená materiálne pravda, na základe ktorej by mohol spravodlivo a v súlade so zákonom rozhodnúť o tom, či vzhľadom na všetky skutkové okolnosti daného prípadu žiadateľ spĺňa zákonné podmienky pre priznanie (resp. nepriznanie) právnej pomoci na ochranu jeho práv. Tejto svojej povinnosti sa centrum nemôže zbaviť.

Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasťou okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I.ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I.ÚS 10/98). (I.ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750, nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 22/06). Judikatúra ústavného súdu tiež kladie dôraz, že v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy s uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnomu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (m. m. PL. ÚS 1/04).

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. V právnej praxi preto môže v činnosti orgánov aplikujúcich právo dochádzať k situácii, že prameň práva, ktorý je vo formálnom súlade s ústavou nie je interpretovaný ústavne konformným spôsobom, pričom orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva a Európskej únie.

Ustanovenie § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. ukladá Centru právnej pomoci prihliadnúť pri zisťovaní zrejmej bezúspešnosti najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

Z uvedeného vyplýva tiež obmedzenie práva na bezplatnú právnu pomoc - požiadavka ustanovená ako v § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z. z., ako aj v § 138 O.s.p. (v aktuálne platnom a účinnom § 166 Správneho súdneho poriadku sa na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov nevyžaduje skúmanie zrejmej bezúspešnosti sporu), aby spor, pre ktorý sa žiada poskytnutie právnej pomoci, nebol zrejme bezúspešným sporom. Takým je i spor, v ktorom je právo uplatňované iným než zákonom ustanoveným spôsobom, alebo spor, v ktorom zo skutkových tvrdení (popísania udalostí, ktoré viedli k sporu) je „na prvý pohľad“ zrejme, že tu nie je tvrdené právo.

Odporca hoci je povinný sa riadiť ust. § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. a § 32, § 47 ods. 1, 3 Správneho súdneho poriadku v rámci zákonom ustanovených medzí čo najpresnejšie zistiť skutočný stav vecí, z neho vyvodiť právne závery a tieto riadne odôvodniť, nemôže v rámci skúmania splnenia podmienok podľa ust. § 6 ods. 1 písm. b/ zákona právne posudzovať úspech, resp. neúspech žiadateľa v merite vecí, čo patrí do právomoci správneho súdu. Odporca by sa mal pri skúmaní splnenia podmienok podľa tohto písmena obmedziť na formálne preskúmanie odôvodnenosti návrhu žiadateľa na poskytnutie právnej pomoci. Treba mať na zreteli, že rozhodovanie o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. predstavuje obmedzenie práva na súdnu a inú právnu pomoc garantovaného ústavou, preto je nanajvýš nutné brať do úvahy čl. 13 Ústavy tak, aby do tohto práva bolo zasiahnuté skutočne len v nevyhnutnej miere a vždy v súlade so zákonom.

S poukazom na uvedené mal najvyšší súd za to, že je potrebné odvolaniu navrhovateľa vyhovieť a rozsudok krajského súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci zmeniť (§ 250ja ods. 3 O.s.p., § 250l ods. 2 O.s.p.), napadnuté rozhodnutie odporcu z rovnakého dôvodu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 250q ods. 3 O.s.p.). V novom konaní odporca opätovne posúdi žiadosť navrhovateľa z hľadiska splnenia podmienok ustanovených v § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., pričom vo vzťahu k zisťovaniu zrejmej bezúspešnosti je viazaný právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v tomto rozsudku (§ 250r O.s.p.).

O trovách súdneho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 250k O.s.p. a § 250l ods. 2 O.s.p.. Keďže úspešnému navrhovateľovi trovy v konaní nevznikli, najvyšší súd mu nemohol priznať ich náhradu.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.